

I. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ АУДИТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Ольга Онопрієнко

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

Анотація

В статті встановлені рівні формування показателів системи патріотичного виховання студентів, які отримують спеціальність учителя фізичної культури, вивчені компоненти позааудиторної роботи та їх співвідношення з показателями патріотичного виховання, яке реалізується безпосередньо в навчальних та фізично-оздоровчих технологіях.

Annotation

This article represents the level of indicators in the system of patriotic education of students, who get Physical Education in teachers specialty; the components of out-of-classroom work and relation with indicators of patriotic education learned, which come into play in educational and physically-recreational technologies.

Постановка проблеми. Перспективи державотворення відкрили широкі можливості для розвитку освіти, науки, культури реалізація яких можлива лише за умови докорінного реформування процесу навчання і виховання молодого покоління. Сучасний стан розвитку суспільства обумовлює підвищення вимог до громадянина України, у якого серед загальнолюдських якостей поряд з мораллю, національною свідомістю та сумлінням мають бути виховані патріотичні почуття і переконання, гідність, високорозвинута духовна і фізична культура.

Зокрема, існує загальна потреба у сформованій фізичній культурі майбутніх фахівців та фіксується реальним низьким рівнем її сформованості у сучасних студентів вищих навчальних закладів; проблема потенційних можливостей значної кількості студентів до фізичних навантажень та одночасною відсутністю сформованої свідомості молоді щодо значення фізичного здоров'я у майбутньому професійному і особистому житті; проблема необхідності сформованої фізичної культури студентів та відсутності системи позааудиторних закладів, цілеспрямованих на її успішне формування у майбутніх фахівців; проблема існуючої потреби формування фізичної культури студентів вищої школи як якості особистості та відсутності науково обґрунтованих методик успішного її формування; проблема, яка означається необхідністю створення

організаційно-педагогічних умов формування фізичної культури у студентській молоді та недостатньою обґрунтованістю системи позааудиторної роботи у період дозвілля. Усунення виділених проблем, які носять гострий суперечливий характер потребує насамперед розробки та впровадження науково-обґрунтованої системи формування фізичної культури студентів у позааудиторний час, можливості якої у вищих школах використовуються ще недостатньо. Таким чином, **актуальність** і недостатня розробленість проблеми формування фізичної культури майбутніх фахівців зумовили вибір теми даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. С. Гончаренко [3], В. Майборода [7], Г. Стельмахович [9] визначають актуальність розвитку національної освіти в Україні. Проблема формування фізичної культури як складової особистості студентів, майбутніх учителів фізичної культури, є досить складною і неоднозначною у розумінні майбутніми фахівцями фізичної культури, як показали наші дослідження. Значної уваги дана проблема має у контексті реалізації завдань патріотичного виховання та формування поряд із особистісною якістю – усвідомлення фізичної культури самим студентом її патріотичного спрямування [5].

Метою на даному етапі дослідження виступало встановлення рівней сформованості показників системи патріотичного виховання

студентів, які отримують спеціальність учителя фізичної культури.

Завданнями на даному етапі дослідження виступало:

1. Визначення рівнів розвитку показників системи патріотичного виховання студентів, які отримують спеціальність учителя фізичної культури.
2. Вивчення стану вираженості та сформованості показників патріотичного виховання та компонентів позааудиторної діяльності.
3. Визначення педагогічної ефективності розробленої нами моделі патріотичного виховання у системі позааудиторної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Методи дослідження. Технології формування патріотичного спрямування та створення організаційно-методичних умов з організації патріотичного виховання майбутніх учителів фізичної культури інтегруються у методичному та змістовному компонентах, психолого-педагогічні технології розкриваються в особистісно-розвивальному, патріотично-позиційному та фізично-оздоровчому компонентах.

Констатувальний експеримент з дослідження організаційно-методичних, психолого-педагогічних та патріотичних інтеграційних технологій здійснювався нами зі студентами Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького протягом трьох років.

Нами було застосовано наступні *методи дослідження*: спостереження, бесіди, анкетування, тестування, експертна оцінка, вивчення результатів позааудиторної роботи зі студентами. Також нами було застосовано діагностичні завдання констатувального експерименту, які розроблялися згідно вимог діагностичної цінності, об'єктивності, валідності, репрезентативності, можливості порівняння.

Стан сформованості та прояву

методичного компоненту реалізації засад патріотичного виховання у позааудиторній діяльності майбутніх учителів фізичної культури визначався нами за допомогою спостереження, анкетування, аналізу продуктів діяльності студентів, що навчаються, тестування, бесіди.

Стан сформованості та реалізації змістовного компоненту визначався нами за допомогою аналізів навчальних планів та програм з основних курсів та дисциплін, що реалізуються як у навчальній діяльності студентів, так і в межах позааудиторної діяльності.

Стан сформованості особистісно-розвивального компоненту визначався нами за допомогою аналізів продуктів діяльності студентів, спостереження, бесіди та анкетування.

Стан сформованості патріотично-позиційного компоненту визначався нами за допомогою аналізів продуктів діяльності студентів, анкетування та спостереження.

Стан сформованості фізично-оздоровчого компоненту визначався нами за допомогою аналізу існуючих засобів реалізації форм та видів фізичної діяльності у позанавчальному процесі підготовки студентів майбутніх учителів фізичної культури, аналізу продуктів діяльності студентів, бесіди, анкетування.

Результати досліджень та їх обговорення. Констатувальний етап дослідження передбачав визначення рівня сформованості та реалізації компонентів моделі реалізації засад патріотичного виховання у позааудиторній діяльності майбутніх учителів фізичної культури.

Дослідження дало можливість визначити, що 74% досліджуваних студентів контрольної групи та 69% досліджуваних експериментальної групи вказали на доречність та необхідність впровадження змісту патріотичної проблематики та загалом педагогічної діяльності патріотичного спрямування у

межах вузу. Досліджувані усвідомлюють та розуміють значення основних позицій патріотичного виховання, а саме: патріотизм, громадянськість, патріотична позиція, відповідальність, обов'язковість, почуття патріотичного обов'язку перед Батьківщиною та ближніми. Загалом досліджувані студенти виявили готовність до реалізації патріотичного виховання у межах позааудиторної діяльності у вузі.

Щодо встановлення стану суб'єктності у реалізації засад патріотичного виховання, який структурно-представлений як в особистісно-розвивальному, так і патріотично-позиційному компонентах, то 62% досліджуваних контрольної групи і 56% досліджуваних експериментальної групи визначають себе у якості суб'єктів від яких залежить успішність реалізації патріотично-зорієнтованих технологій у процесі реалізації позааудиторної діяльності та процесу навчально-професійної підготовки. 20% досліджуваних експериментальної групи та 17% досліджуваних контрольної групи вказали, що суб'єктивна позиція щодо реалізації завдань патріотичного виховання обумовлюється специфікою діяльності як кафедр університету, що здійснюють безпосередню професійну підготовку, так і діяльності з даного напрямку університету загалом. Причому акцентувало увагу на визначній позиції у реалізації завдань патріотичного виховання саме університетом, зокрема у межах позааудиторної діяльності 19% досліджуваних експериментальної групи та 11% контрольної групи. 10% досліджуваних контрольної групи та 5 експериментальної групи ніколи не задумувалися над проблемами патріотичного виховання та їх реалізації у позааудиторній діяльності.

Аналіз відповідей, що були отримані у проведеній бесіді дозволяє вказати, що переважна більшість студентів усвідомлює та розуміє необхідність реалізації завдань патріотичного виховання

Порівняльний аналіз стану сформованості показників патріотичного виховання у майбутніх учителів фізичної культури

№ п/п	Компоненти позааудиторної діяльності	Показники патріотичного виховання	Досліджувані у % (n=70)	
			Контр.гр.	Експер.гр.
1.	Методичний	Організаційно-методичний	68	59
2.	Змістовний	Гносеологічний	54	51
3.	Особистісно-розвивальний -	Мотиваційно-творчий	49	47
4.	Патріотично-позиційний	Ціннісний	48	43
5.	Фізично-оздоровчий	Етнофізичний	35	28

у межах навчання у вузі як безпосередньо у навчальному процесі, так і позааудиторній діяльності та, водночас, вони в більшості випадків займають пасивну позицію у практичному втіленні даних засад такого роду діяльності. Вони не виявляють активності у проведенні спеціально-організованих заходів з реалізації завдань патріотичної проблематики і не виявляють самостійності у даному аспекті.

Таким чином, за отриманими експериментальними результатами щодо сформованості методичного, змістовного, особистісно-розвивального, патріотично-позиційного та фізично-оздоровчого компонентів реалізації патріотичного виховання у позааудиторній діяльності за результатами впроваджених експериментальних методів нами був розроблений порівняльний аналіз (табл. 1.).

Проведене нами експериментальне дослідження дало можливість експериментальним шляхом визначити наступні показники патріотичного виховання, що реалізуються за допомогою компонентів позааудиторної діяльності. Так, за отриманими результатами 68% досліджуваних контрольної групи і 59% досліджуваних експериментальної групи вказали, що патріотичне виховання має реалізовуватися у межах діяльності як окремих кафедр, так і університету загалом і, що патріотичні технології мають бути організованими та змістовно представленими у кожному конкретному позааудиторному заході. 54% досліджуваних контрольної групи та 51% досліджуваних експериментальної групи вказали на необхідність створювати додаткові позааудиторні заходи щодо розуміння тих або інших засад патріотичного виховання, його змісту та призначення в сучасній системі розвитку суспільства загалом та їхньої професійної підготовки. Тобто мова йде про гносеологічний або пізнавальний аспект реалізації патріотичного виховання у межах позааудиторної діяльності.

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що дослідження компонентів позааудиторної роботи та їхня співвіднесеність з показниками патріотичного виховання виступає досить проблематичним у плані усвідомлення та розуміння досліджуваними студентами сутності та ролі патріотичного виховання, яке реалізується безпосередньо в освітніх та фізично-оздоровчих технологіях. Даний аспект вказує на необхідність розробки системи впровадження патріотичного виховання у позааудиторну діяльність, яка носила б інтегрований особистісно-розвивальний характер і сприяла б розширенню не тільки особистісного світогляду досліджуваних студентів, але й формуванню патріотичного світогляду.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрющенко Л. Б. Спортивно-ориентированная технология обучения студентов по предмету «физическая культура» [Текст] / Л. Б. Андрющенко // Теория и практика физической культуры. – 2002. – №2. – С. 47 – 48.
2. Виленский, М. Я. Мотивационно-ценностное отношение студентов к физическому воспитанию и пути его направленного формирования [Текст] /

М.Я. Виленский, Г.К. Каповский // Теория и практика физической культуры. – 1984. – №10. – С. 39-42.

3. Гончаренко С.І. Гуманізація і гуманітаризація освіти [Текст] / С.І. Гончаренко, Ю.О. Мальований // Шлях освіти. – 2001. – №3. – С. 2 – 6.
4. Євтух, М. Б., Галузинський, В. Н. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні [Текст]: підручник / М. Б. Євтух, В. Н. Галузинський. – Київ. – 1995. – 168 с.
5. Зубалий Н.Д. Военно-патриотическое воспитание старшеклассников в процессе внеклассной и внешкольной физкультурно-массовой работы [Текст]: дис. ... канд. пед. наук / Зубалий Н. Д. – К., 1977. – 160 с.
6. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи [Текст]: навч. посібник./ А.І. Кузьмінський; – К.: Знання, – 2005. – 486 с.
7. Майборода Г.Я. Соціально-педагогічний потенціал українських народних обрядів у системі формування морально-духовних цінностей особистості [Текст]: дис...канд. пед. наук / Г. Я. Майборода. – Ч., 1996. – 193 с.
8. Кузь В. Г. Народна педагогіка – основа теорії національного виховання [Текст] / В. Г. Кузь

- // Навчально-виховний процес у середній та вищій школі: проблеми, пошуки, перспективи. Збірник наукових праць. – Умань. – 1994. – С. 3-9.
9. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка [Текст]: підручник / М.Г. Стельмахович; К.: ІСДО, - 1996. – 288 с.
10. Ступарик Б.М. Про мету національного виховання в Україні. Педагогіка і психологія [Текст]: підручник / Б. М. Ступарик. – 1996. – №2. – С. 87 – 94.
11. Тюленьков С.Ю. Технологія преподавання фізической культуры в вузах [Текст] / С.Ю. Тюленьков, С.Н. Зув, Л.М. Крылова // Теория и практика физической культуры. – 2001. – №5. – С. 50 – 54.

